

FAKTA.

2A/2019

express

TIETOJA, TAITOJA JA AVARAKATSEISUUTTA

Korkeakouluopiskelijoiden kokemuksia Erasmus+ -ohjelmasta

TAUSTAA

Erasmus+ on EU:n koulutus-, nuoriso- ja urheiluohjelma, joka tukee yhteistyötä Euroopassa. Ohjelman korkeakouluille suunnattujen toimintojen avulla edistetään korkeakoulutuksen kansainvälistymistä ja laatua.

Erasmus+ -ohjelma on Suomessa keskeinen korkeakoulutuksen kansainvälistymisen edistäjä; opiskelijoiden liikkuvuusjaksoista yli puolet toteutuu ohjelman kautta. Vuosien saatossa on Suomesta muualle Eurooppaan lähtenyt jo yli 90 000 korkeakouluopiskelijaa ja 13 000 harjoittelijaa. Suomeen on saapunut lähes 120 000 korkeakouluopiskelijaa.

Ohjelman liikkuvuustoimintojen kautta korkeakoulujen opiskelijat voivat opiskella osan tutkinnostaan ulkomaisessa korkeakoulussa tai suorittaa harjoittelun ulkomailla. Korkeakoulujen henkilökunnalle ohjelma tarjoaa mahdollisuuksia opetusvaihtoihin ja yhteistyöhön ulkomaisten korkeakoulujen kanssa.

Erasmus+ -ohjelmassa alkaa uusi ohjelmakausi 2021. Kansainvälistä liikkuvuutta tukevat toiminnot jatkuvat pitkälti nykyisen kaltaisina, mutta tavoitteena on lisäys rahoitukseen ja osallistujamäärään. Aliedustettujen ryhmien osallistumista ohjelmaan halutaan helpottaa ja digitaalisia mahdollisuuksia hyödyntää enemmän.

Tässä julkaisussa paneudutaan siihen, miltä ohjelma ja ulkomaan vaihtojakso näyttävät Suomesta lähteneiden opiskelijoiden silmin ja toisaalta siihen, miten ulkomaiset opiskelijat arvioivat vaihtojaksojaan Suomessa. Lisäksi tarkastellaan suomalaisia korkeakouluja ohjelmaa toteuttavina tahoina.

Tarkastelun pohjana toimivat vaihdossa olleiden opiskelijoiden EU Survey -palautelomakkeet, joilla mitataan tyytyväisyyttä opintojen sisältöihin sekä vaihtojärjestelyjen toimivuuteen lähetävässä ja vastaanottavassa korkeakoulussa. Lisäksi lomakkeissa arvioidaan vaihtojakson hyötyjä.

Tässä tarkastellaan eurooppalaisissa ohjelmamaissa luvulla 2017–18 opiskelijavaihdossa olleiden palautteita. Liikkuvuus Euroopan ulkopuolisiin kumppanuusmaihiin, kansainvälinen harjoittelu sekä henkilökuntaliikkuvuus jätetään tarkastelun ulkopuolelle.

Vastaukset on haettu komission ylläpitämästä Clickview-palvelusta, jonka avulla voi verrata Suomesta lähteneiden ja Suomeen tulneiden vastauksia eurooppalaiseen keskiarvoon. Luvulla 2017–18 lomakkeen palautti 4 423 Suomesta lähtevää ja 7 230 Suomeen saapuvaa opiskelijaa, mikä on 96 % kummatkin ryhmästä.

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Erasmus+

ULKOMAANJAKSO KEHITTÄÄ YLEISIÄ TYÖELÄMÄVALMIUKSIA

Suomalaisopiskelijat kokevat Erasmus+-vaihtojakson hyödylliseksi. Palautekyselyn perusteella vaihtojakson yleisimmän opiskelijoiden nimeämä hyöty liittyy henkilökohtaiseen kasvuun ja kehittymiseen. Ulkomailla on opittu arvostamaan eri kulttuureita, uusiin tilanteisiin osataan sopeutua paremmin, itsevarmuus ja suvaitsevaisuus ovat lisääntyneet, ajattelu on tullut avarakatseisemmaksi ja uteliaisuus uusia asioita kohtaan on lisääntynyt. Yli 80 % vastaajista koki näin.

Hieman harvempi, mutta edelleen selvä enemmistö opiskelijoista, kokee oppineensa ulkomailla myös edistämään opintojaan itsenäisesti, työskentelemään ryhmissä sekä ongelmanratkaisutaitoja. Nämä ovat tärkeitä yleisiä työelämävalmiuksia, joita tarvitaan kaikissa työtehtävissä ja joita myös työnantajat arvostavat.

Vaihtojakson koetaan vaikuttaneen myös tulevaan työhönsä. Ulkomaanjakso suuntaa mielenkiintoa kansainvälisiin tehtäviin ja tekee ajatuksen ulkomailla kansainvälisessä ympäristössä työskentelemistä mahdolliseksi.

VAIHTOJAKSON YLEISIMMÄT HYÖDYT OPISKELIJALLE (samaa tai täysin samaa mieltä, %)

Olen oppinut arvostamaan eri kulttuureita	91%
Kykenen paremmin sopeutumaan ja toimimaan uusissa tilanteissa	90%
Voin helposti kuvitella työskenteleväni kansainvälisessä ympäristössä	87%
Voin helposti kuvitella työskenteleväni ulkomailla	87%
Olen itsevarmempi ja luotan kykyihini	86%
Kykenen paremmin työskentelemään eri taustoista tulevien ihmisten kanssa	86%
Olen avarakatseisempi ja uteliaampi uusia haasteita kohtaan	85%
Olen suvaitsevampi muiden arvoja ja käyttäytymistä kohtaan	80%
Uskon, että mahdollisuuteni saada uusi tai parempi työ ovat parantuneet	79%
Olen oppinut suunnittelemaan ja toteuttamaan opintoni itsenäisesti	75%
Olen oppinut työskentelemään ryhmissä	75%
Olen oppinut löytämään ratkaisuja vaikeisiin tilanteisiin (ongelmanratkaisutaidot)	74%
Olen kiinnostuneempi eurooppalaisista aiheista	70%
Olen kasvattanut alakohdittaisia taitojani	66%
Kykenen paremmin ajattelemaan ja analysoimaan tietoa kriittisesti	65%
Olen kiinnostuneempi siitä, mitä maailmalla tapahtuu	65%

ULKOMAILTA SAA TIETOA JA TAITOJA, JOITA KOTIKORKEAKOULU EI TARJOA

Kaksi kolmasosaa (66 %) opiskelijoista oli samaa tai täysin samaa mieltä siitä, että hänen alakohdittainen osaamisensa oli kasvanut vaihtojakson aikana. Lisäksi vaihtojakso tarjosi mahdollisuuden tutustua omaan alaan uudesta näkökulmasta: 78 % vastaajista vastasi ”kyllä” kysyttäessä, saiko opinnoista ulkomailla sellaista tietoa ja taitoa, jota ei olisi saanut kotikorkeakoulusta.

Yhteenkuuluvuudentunteen lisääntyminen Euroopassa on yksi Erasmus+-ohjelman taustalla olevista tavoitteista.

Palautevastausten perusteella vaihtojakson osallistuminen lisää jossain määrin opiskelijan kokemusta eurooppalaisuudesta ja kiinnostusta Eurooppaan, vaikka vaikutus ei ole yhtä suuri kuin yleisten työelämävalmiuksien ja henkilökohtaisen kasvun kohdalla: 70 % opiskelijoista koki olevansa vaihtojakson jälkeen kiinnostuneempi eurooppalaisista aiheista ja 61 % koki itsensä enemmän eurooppalaiseksi. Yliopisto-opiskelijat kokevat nämä vaikutukset jonkin verran suuremmiksi kuin ammattikorkeakouluopiskelijat.

Vaihtojakson ansiosta ajatus ulkomailla ja kansainvälisessä ympäristössä työskentelystä tulee mahdolliseksi.

Vaikka suomalaisopiskelijat kokevat vaihtojakson hyödylliseksi, arvioivat he hyödyt systemaattisesti hieman pienemmiksi kuin Erasmus+ -opiskelijat Euroopassa keskimäärin. Selvin ero on ongelmanratkaisutaitojen ja itsenäisen opiskelun kehittymisessä. Voi olla, että itsenäiseen elämään jo tottuneille suomalaisopiskelijoille ulkomaille lähtö ei ole yhtä iso kasvuprosessi kuin keski- ja eteläeurooppalaisille opiskelijoille. Kyse voi olla myös eroista kyselyyn vastaamisen kulttuurissa: suomalaiset arvioivat vaikutuksia maltillisesti.

Ulkomailla juuri palanneen opiskelijan antamaan arvioon vaikutuksista tulee suhtautua varoen, sillä kyselytapa on omiaan kasvattamaan merkitystä. On vaikea sanoa, missä määrin opiskelijat kykenevät arvioimaan jakson todellisia vaikutuksia ja missä määrin on kyse onnistuneen kokemuksen tuottamasta innostuksesta. Toisaalta vastaukset antavat hyvän käsityksen opiskelijan kokemuksista ja tämä tieto sinänsä on arvokasta.

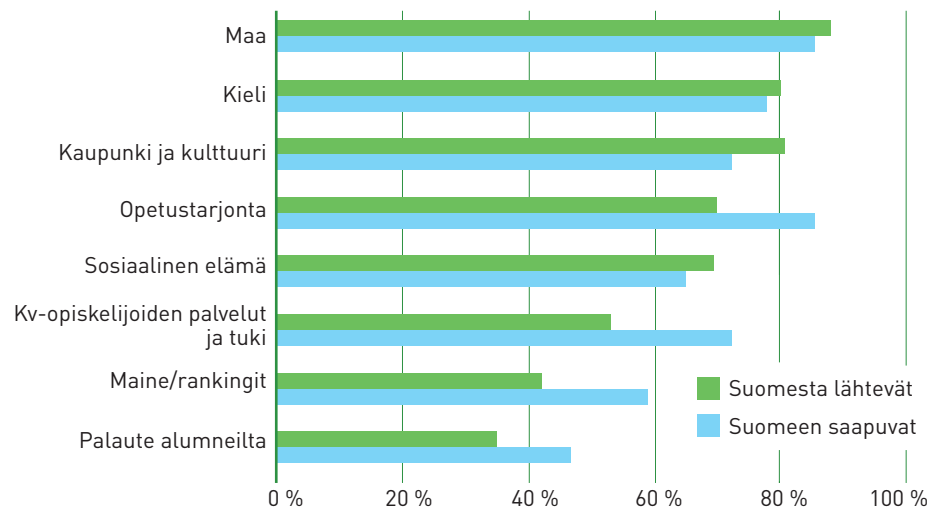
HALU ASUA ULKOMAILLA JA TAVATA UUSIA IHMISIÄ MOTIVOIVAT LÄHTEMÄÄN

Halu asua ulkomailla ja tavata uusia ihmisiä on suomalaisopiskelijoille selvästi tärkein syy lähteä: 84 % valitsi sen kysytässä pääasiallista motiivia lähteä ulkomaille opiskelemaan. Muita usein valittuja syitä olivat halu parantaa kielitaitoa (73 %) sekä halu oppia tuntemaan toisen maan kulttuuria (63 %).

Suomalaisopiskelijoille halu asua ulkomailla ja tavata uusia ihmisiä sekä tulevien työelämämahdollisuuksien parantaminen ovat eurooppalaista keskiarvoa yleisempiä syitä lähteä ulkomaille. Vastaavasti suomalaisopiskelijat lähtevät eurooppalaisia opiskelijoita harvemmin ulkomaille kokeakseen uusia opetussisältöjä tai -menetelmiä.

Suomalaisopiskelijoista 17 % kertoi opintojen ulkomailla olleen pakollinen osa opintoja. Ammattikorkeakouluopis-

KRITEERIT KOHDEKORKEAKOULUN VALINNALLE (tärkeä tai hyvin tärkeä, %)

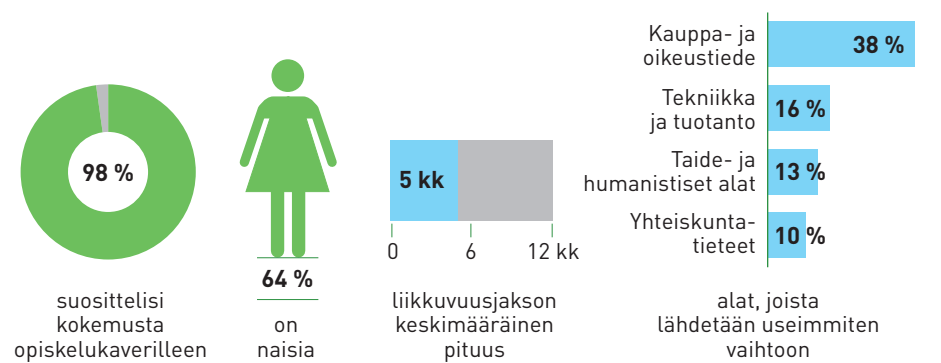
kelijoille vaihtojakso on useammin (20 %) pakollinen kuin yliopisto-opiskelijoille (14 %). Suomessa vaihtojakso on kansainvälisesti vertaillen harvemmin pakollinen, sillä 29 % kaikista Erasmus+ -opiskelijoista kertoi vaihdon olleen pakollinen osa opintojaan. Vertailu kertoo toisaalta siitä, etteivät suomalaiset korkeakoulut juurikaan rakenna tutkinto-ohjelmiinsa pakollisia ulkomaan liikkuvuusjaksoja. Toisaalta se kertoo, että suomalaisopiskelijat ovat motivoituneita lähtemään ulkomaille myös vapaaehtoisesti.

Suomesta lähtevillä Erasmus+ -opiskelijoilla on hieman eri kriteerit kohdekorkeakoulun valinnalle kuin Suomeen tulevilla. Suomesta lähteville kohdema, kieli ja opiskelukaupunki ovat tärkeimmät kriteerit lähteä ulkomaille opiskelemaan. Korkeakoulun opetustarjonta ja maine

Ulkomailla opiskelu antaa lisäosaamista suomalaiseseen tutkintoon.

painavat päätöksenteossa vähemmän. Suomeen tulevat opiskelijat korostavat enemmän opetustarjonnan, opiskelijapalveluiden, korkeakoulujen maineen sekä alumneilta saadun palautteen merkitystä kohdekorkeakoulun valinnassa.

SUOMESTA OPISKELIJAVAIHTOON LÄHTEVÄT ERASMUS+ -OPISKELIJAT 2017-18

SUOMALAISET KORKEAKOULUT PANOSTAVAT VAIHDON JÄRJESTELIYIHIN

Suomalaiset korkeakoulut tiedottavat hyvin vaihtomahdollisuuksista, tukevat opiskelijaa hallinnollisissa järjestelyissä ja maksavat Erasmus+ -apurahan opiskelijalle ajallaan.

Suomalaisilla korkeakouluilla on eu-rooppalaisessa vertailussa vahva rooli Erasmus+ -ohjelmasta ja vaihtomahdol-lisuudesta tiedottamisessa. Kysyttäessä, mistä opiskelija sai tiedon vaihtomahdol-lisuudesta, arvioivat Suomesta lähtevät opiskelijat kotikorkeakouluunsa liittyvät tietolähteet eurooppalaista keskiarvoa tärkeämmiksi, oli kyse sitten opetus- tai hallintohenkilökunnasta, korkeakoulun nettisivuista tai infotapahtumista.

Suomalaiset korkeakoulut tukevat ulkomaille lähtevää opiskelijaa hyvin, kun niiden tarjoamia tukipalveluja verrataan muihin Erasmus+ -ohjelmamaihin. 84 % Suomesta lähtevistä opiskelijoista oli tyytyväinen tai erittäin tyytyväinen kotikorkeakoulunsa tukeen hallinnol-lisissa järjestelyissä, 68 % apuun henki-lökohtaisissa ongelmatilanteissa ja 65 % akateemiseen mentoointiin. Kaikissa näissä asioissa suomalaisopiskelijat an-tavat kotikorkeakoululleen kymmenisen prosenttiyksikköä paremman arvosanan kuin eurooppalaiset vastaajat omalle kotikorkeakoululleen keskimäärin.

Suomalaiset korkeakoulut hoitavat myös Erasmus+ -apurahan maksamisen sujuvasti. Lähes kaikki (98 %) Suo-mesta lähteneistä kertoivat saaneensa apurahan ajoissa ja sovitun mukaisesti. Vastausten perusteella apurahan mer-kitys on kuitenkin suomalaisopiskelijalle jonkin verran vähäisempi kuin monesta muusta maasta lähteville, sillä euroop-palaisessa vertailussa keskimääräistä useampi suomalaisopiskelija arvioi tuen kattavan vain pienen osan ulkomaanjak-son menoista. Suomalaisopiskelijoista 30 % kertoi, että olisi lähtenyt vaihtojak-solle myös ilman Erasmus+ -apurahaa. Lisäksi 48 % olisi mahdollisesti lähtenyt ilman apurahaa.

Suomesta opiskelijavaihtoon läh-tevän apuraha oli lukuvuonna 2017–18 korkeakoulusta riippuen keskimäärin 253 euroa kuukaudessa. Perheelliset saavat apurahaan korotuksen, ja lisä-tukea on tarjolla opiskelijoille, joilla on erityistarve, kuten vamma tai oppimis-vaikeus.

VALTAOSA OPISKELEE ULKOMAILLA SUUNNITELMAN MUKAISESTI

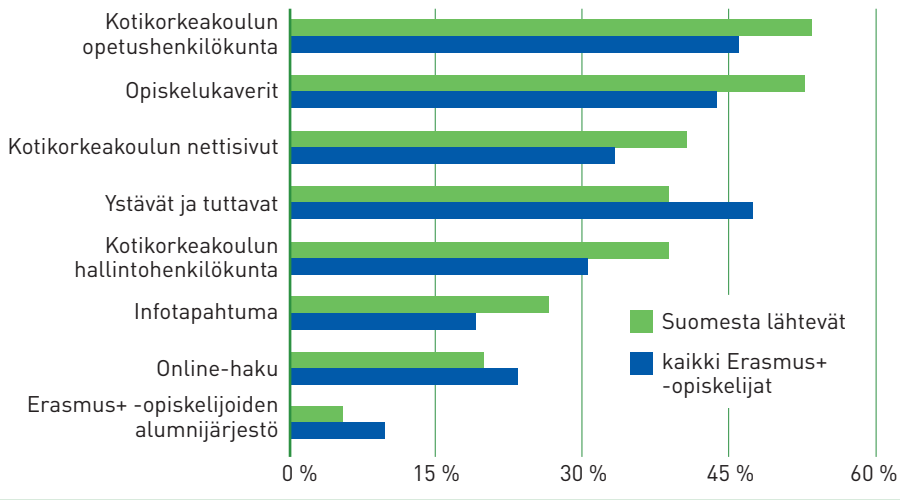
Tavoitteena on, ettei ulkomaanjakso pidennä opiskeluaikaa. Siksi on tärkeää, että opinnot edistyvät ulkomailla ja että ulkomailla suoritettut kurssit hyväksytään osaksi tutkintoa. Erasmus+ -ohjelmassa käytetään Learning Agreement -sopi-musta, jossa opiskelija, lähettävä ja vas-taanottava korkeakoulu yhdessä sopivat vaihtoaikana suoritettavat opinnot.

Suurin osa (77 %) Suomesta lähte-vistä opiskelijoista kertoi suorittaneensa onnistuneesti kaikki ne opinnot, jotka oli kirjattu Learning Agreement -sopimuk-seen. Euroopassa keskimäärin vastaava osuus on suurempi eli 86 %. Yleisimmät syyt, ettei opintoja saatu tehtyä olivat: opiskelija ei pääse tentistä läpi tai tee kaikkia tenttejä, kurssi ei ole tutkinnon kannalta relevantti tai opiskelija ei koe olevansa riittävän valmistautunut suori-tukseen.

Ulkomailla suoritettujen opintojen hyväksilukeminen osaksi kotikorkea-koulun tutkintoa sujuu Suomessa kohtalaisen hyvin. Suomeen palanneis-ta valtaosa (86 %) kertoi saaneensa ulkomailla suorittamansa opinnot täysin hyväksiluettua kotikorkeakoulussaan. Osittain opinnot sai hyväksiluettua 12 % ja pari prosenttia ei lainkaan. Suomalais-opiskelijat saavat ulkomailla suoritettut opinnot hyväksiluettua hieman euroop-palaista keskiarvoa paremmin.

Yleisin syy sille, ettei opiskelija rapor-toinut saaneensa täyttä hyväksilukua, oli opiskelijan oma päätös olla hakematta hyväksilukua kaikille kursseille.

KUINKA SAIT TIETÄÄ MAHDOLLISUUDESTA OPISKELLA ULKOMAILLA ERASMUS+ -OHJELMAN KAUTTA (tietolähteen valinneet, %)

SUOMALAISET KORKEAKOULUT SAAVAT KIITOSTA SAAPUVILTA OPISKELIJOILTA

Suomeen saapuvat Erasmus+ -opiskelijat antavat suomalaisille korkeakouluille hyvän arvosanan sekä käytännön järjestelyistä että opetuksesta. Suomalaiset korkeakoulut saavat monessa kohdin paremman arvosanan kuin eurooppalaiset korkeakoulut keskimäärin. Erityisen selvä ero on opiskelijoiden tukemiseen ja ohjaukseen liittyvissä kysymyksissä, kuten tuki hallinnollisissa järjestelyissä, vaihtoaikana esille tulevien asioiden hoitaminen sekä mentorointi.

Suomeen tulevat ovat Euroopan keskiarvoa tyytyväisempiä myös kurssien sisältöön ja opetusmenetelmiin, joskin tässä ero ei ole aivan yhtä suuri. Suomalaisissa yliopistoissa opiskelevat ovat jonkin verran tyytyväisempiä kurssien

sisältöön ja opetusmenetelmiin kuin ammattikorkeakouluissa opiskelevat.

Saapuvien Erasmus+ -opiskelijoiden vastaukset tuovat esille myös parannuskohteita. Vain 59 % kertoi suomalaisen kohdekorkeakoulun kurssikatalogin olleen ajoissa saatavilla ja 37 % tietojen olleen ajan tasalla, vaikka tiedon saaminen opetustarjonnasta on keskeistä vaihtoajan opintojen suunnittelulle ja etenemiselle. Vastaavat luvut ovat muissa Pohjoismaissa 69 % ja 53 %.

Kiinnostava havainto on myös se, että vaikka Suomeen tulevat opiskelijat ovat vaihto aikaansa hyvin tyytyväisiä, ei Suomi näyttäydy erityisen houkuttelevana työskentelymaana. Vain noin puolet (53 %) Suomessa opiskelleista

Suomessa opiskelleista Erasmus+ -opiskelijoista noin puolet voisi kuvitella työskentelevänsä täällä tulevaisuudessa.

voisi kuvitella työskentelevänsä täällä tulevaisuudessa, kun vastaava luku on koko Euroopassa 66 %. Ero ulkomaille lähteviin suomalaisopiskelijoihin on selvä, sillä heistä kaksi kolmasosaa (67 %) voisi kuvitella työskentelevänsä vaihtomaassa.

TYTYTYVÄISYYS VASTAANOTTAVAN KORKEAKOULUN TUKEEN, OPETUKSEEN JA JÄRJESTELYIHIN (tyytyväinen tai erittäin tyytyväinen, %)

